

УДК 347.9

Шиян О.Ю.¹, Коряк В.Я.²

¹ доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. Ю-119 НУ «Запорізька політехніка»

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ МЕЖ ДІЇ НОРМ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА

Суд не може посилається на попередні судові рішення, навіть якщо справи ідентичні. Суд розглядатиме справу відповідно до основного закону – конституції та інших законів, які регулюють діяльність суду. Іншими словами, суд за романо-германської правової системи керується не вже існуючими судовими прецедентами, а визначеними законами, а також не створює норму права.

Для умовного українського суду не існує такого способу подолання проблем цивільного процесуального права, як створення норм. В юридичній науці існують інші способи подолання проблем. Варто зазначити, що до проблем цивільного процесуального права України (далі – ЦПП) належать прогалини, нелогічності, суперечливості та спірні моменти. Способами вирішення проблем в законодавстві є усунення і подолання. Усунення відбувається через нормотворчу діяльність шляхом внесення змін і доповнень у закони, видання нових, досконаліших юридичних актів чи створення юридичного прецеденту, або укладання нормативного договору. Подолання здійснюється в процесі правозастосовної діяльності за допомогою

аналогії закону й аналогії права, а також субсидіарного застосування права. Субсидіарне застосування (міжгалузева аналогія) – це застосуванням до конкретних відносин нормативного припису, який регулює подібні за суттєвими ознаками відносини в суміжних, споріднених галузях.

Отже, визначившись із способами вирішення проблем ЦПП, можемо дослідити проблеми, виявлені у чинних нормативно-правових актах та науці ЦПП, які регулюють питання меж дії норм ЦПП і запропонувати своє вирішення проблем, виявлених у нормах щодо меж дії ЦПП.

Першою проблемою, виявленою в чинному законодавстві у сфері меж дії норм ЦПП було те, що Цивільний процесуальний кодекс України (далі – ЦПК) не охоплює всього кола суб'єктів (учасників) цивільного процесу. Для цієї проблеми найлогічнішим способом її вирішення буде її усунення, тобто усунення відбувається через нормотворчу діяльність. Іншими словами, це означає, що необхідно створити нову норму, в якій буде вирішено цю проблему. На практиці це означає, що потрібно звернутися до одного з суб'єктів законодавчої ініціативи. У ст. 93 Конституції України надається вичерпний перелік цього кола суб'єктів. До нього належать Верховна Рада України в особі народних депутатів України, Президент України та Кабінет Міністрів України. Один із вищенаведених суб'єктів має ознайомитися із даною проблемою, розробити законодавчий акт, який, або внесе зміни до ЦПК і охопить все коло суб'єктів (учасників) цивільного процесу, або створить новий ЦПК, в якому також будуть прописані всі учасники цивільного процесу, можливо навіть з визначеннями і правовим статусом. Серед науковців існує така думка, що кодекс не повинен надавати визначення і тлумачити правові норми, він має їх регулювати, проте автор роботи вважає, що неможливо регулювати те, чому не надано визначення, або чого взагалі немає в кодексі. А тому, краще, щоб, все-таки, все детально було визначено.

Другою проблемою була межа дії норм цивільного процесуального права за колом осіб. Тут також можна застосувати спосіб подолання цієї проблеми за допомогою усунення. І з цим способом буде все зрозуміло: знову необхідний суб'єкт законодавчої ініціативи, який створить новий нормативний акт відповідно до Регламенту Верховної Ради України за законодавчим процесом і таким чином усуне проблему. Але тут варто зазначити, що конкретно необхідно виправити під час усунення даної проблеми. На думку автора, необхідно прописати, що цивільні процесуальні норми стосуються напряму і в першу чергу саме суб'єктів цивільного процесу. Тоді, по-перше, не буде суперечливості стосовно того, що дія цивільних процесуальних норм стосується всіх громадян України. Це буде логічно, так як можуть бути такі громадяни України, в яких не з'являлася потреба в послугах суду. Тоді, логічно, що дія цивільних процесуальних

норм на них не розповсюджується, адже вони не мають жодного відношення до них. Також це стосуватиметься українських юридичних осіб, іноземних фізичних та юридичних осіб, осіб без громадянства.

Наступною проблемою є те, що ЦПК регулює певні відносини, але не надає визначення тим нормам, які регулює, або, хоча б, не відсилає до певного нормативного акту, який в повному обсязі задовольняв би потребу у визначеннях. Тут матиме місце знов спосіб усунення проблеми шляхом внесення змін до існуючих нормативних актів, або створення нових, де буде вказуватися посилання на допоміжний нормативний акт. Також в даному випадку має місце застосування аналогії закону. Вона, власне, де-факто і використовується судами під час здійснення розгляду справи. Якщо спірні правовідносини не врегульовані законом, суд застосовує закон, що регулює подібні за змістом відносини. Тобто, якщо у законі (у цьому випадку – в ЦПК) не міститься посилання на допоміжний закон, який регулюватиме неврегульовані ЦПК відносини, суд просто застосує норми цього допоміжного закону. Проте, це не зовсім вірний спосіб подолання проблеми. Ані аналогія закону, ані аналогія права чи субсидіарне застосування (міжгалузева аналогія) не вирішують проблеми чи прогалини законодавства, а лише дозволяють за відсутності вирішення проблеми, обійти її та здійснити свою функцію. Тому реальним способом вирішення проблем є спосіб усунення.